

Het lichtschip zoals het in 1952 door Rijkswerf Willemsoord is opgeleverd
Foto Stichting Historie der Kustverlichting

Voor inspectie en onderhoud van het onderwaterschip staat het lichtschip droog bij het Marinebedrijf
Foto Stichting Historie der Kustverlichting

Lichtschip Texel: baken in Museumhaven Willemsoord

Niemand die Den Helder langs de Koopvaardersbinnenhaven binnenrijdt, kan het felrode lichtschip *Texel* over het hoofd zien. Bijzonder is dat dit prominente schip in Museumhaven Willemsoord slechts op enkele honderden meters afstand ligt van de plek waar het in 1951 van stapel is gelopen. Dankzij de grote inzet van de vrijwilligers van de Stichting Historie der Kustverlichting is het vaartuig, na een periode van verval, weer bijna volledig in oude glorie hersteld.

Op de Rijkswerf Willemsoord in Den Helder lagen de bouwtekeningen voor de twee lichtschepen, die in opdracht van het Loodswezen moesten worden gebouwd, al in 1948 klaar. Het zou nog tot begin 1951 duren voordat op deze toenmalige marinewerf daadwerkelijk werd gestart met de bouw van de lichtschepen nr. 10 en nr. 11. Op 11 augustus van dat jaar ging het tweetal, met als respectieve NATO-nummers A 833 en A 834, te water. Hierna volgde de verdere afbouw. De oplevering van nr. 10 vond plaats op 29 september 1952. Omdat het schip geen eigen voortstuwing had, werd het met slepers verhaald naar de posi-

tie Texel, zo'n 18 zeemijlen uit de kust. De aanduiding 'lichtschip' *Texel* lag voor de hand. Een dag later werd bij het vallen van de avond het licht boven in de toren ontstoken. Het zusterschip nr. 11 werd op 1 april 1953 als *Goeree* uitgelegd. Bijna twintig jaar lang fungeerde het lichtschip *Texel* bij Den Helder/*Texel* als baken in zee. Hierna was het van 1971 tot 1975 op de positie Terschelling, boven het waddeneiland Terschelling, uitgelegd, waarbij de naam overeenkomstig werd gewijzigd.

Tot 1976 bestond de bemanning uit elf koppen: een gezagvoerder, een stuurman, een hoofdmachinist, drie machinisten, drie matrozen/lichtwachters, een kok en een scheepsjongen, ook wel zeuntje genoemd, die allen in continudienst werkten. De eerste jaren verbleven zij vier weken achtereenvolgend op boord en vanaf 1955 vond om de twee weken een aflossing plaats. Een betonningsvaartuig bevoorradde het lichtschip elke dinsdag vanuit Den Helder.

In 1976 werd het vaartuig teruggehaald naar Rijkswerf Willemsoord om daar te worden geautomatiseerd. Het jaar daarop werd het als een

onbemand automatisch navigatiemiddel weer op haar oude positie bij Den Helder/*Texel* uitgelegd, waarbij het ook de naam *Texel* weer terugkreeg. In 1982 werd het lichtschip een stuk zuidelijker, even ten westen van Petten, uitgelegd. De naam bleef deze keer ongewijzigd. Tien jaar later, in 1992, werd het schip weer naar binnen gehaald en volgde na veertig jaar de uitdienststelling. Na enkele oplegijaren kreeg de *Texel* een vaste ligplaats in Museumhaven Willemsoord, die men aan het inrichten was op het inmiddels door Defensie verlaten Willemsoord-complex.

Aanvaringen

De *Texel* heeft een lengte van 45,40 meter, een breedte van 7,92 meter en een diepgang van 2,92 meter. Op zee lag het 500 ton metende lichtschip altijd afgemeerd aan een paraplu- of paddenstoelanker, waar het door wind en stroming omheen kon draaien. Tijdens haar actieve loopbaan kroop het schip een aantal keren door het oog van de naald. De eerste keer al enkele maanden na de indienststelling. Tijdens de zeer zware februari-storm van 1953 liep het schip aanzienlijke schade op toen het door twee

Ook in het donker is het lichtschip een lust voor het oog Foto Paul Schaap

grondzeeën met tonnen water en zand werd overvallen. Op 7 april 1966 werd de *Texel* achter aan stuurboordzijde aangevaren door het Nederlandse vrachtschip *Willem Barentsz*. De schade bestond uit een ontzet sloependek, een gekraakte motorsloep en een verschansing die over een lengte van zeven meter was weggeslagen. Weer een jaar later, op 19 november 1967, ging het bijna helemaal mis toen het lichtschip bij uitzonderlijk helder weer werd geramd door de Duitse kustvaarder *Beate-R*. Hierdoor ontstond aan bakboordzijde een gat van meer dan acht meter in de romp, maar gelukkig net boven de waterlijn. Dankzij het spiegelgladde zeetje bleef het schip drijven, terwijl de coaster in volle vaart doorvoer. En op 17 september 1968 stortte vlakbij het schip nog een Engelse marinehelikopter in zee. Maar ook dichte mist joeg de bemanning vaak angst aan. Alles wat aan verlichting kon branden, brandde dan ook, terwijl de misthoorn onophoudelijk bleef loeien. Kwam er toch een schip te dicht bij, dan werd iedereen opgetrommeld voor de verlaatrol.

Restauratie

Na enkele opletjaren kreeg de Gemeente Den Helder het lichtschip in 1996 van Rijkswaterstaat in bruikleen, zodat het als blikvanger kon fungeren van de museumhaven die men op het Willemsoord-complex aan het inrichten was. De restauratie en museale inrichting van het lichtschip werd, in samenspraak met de voormalige Vaarwegmarkeringsdienst, in handen gegeven van de Stichting Historie der Kustverlichting, die in 1994 was opgericht door Nanne Voska en Lyda van der Steen. Door de automatisering was het fraaie uiterlijk van het schip danig aangetast. Verder waren na de uitdienststelling veel zaken van boord verdwenen, en liet het onderhoud te wensen over.

De restauratie werd direct gestart. Omdat het vaartuig altijd een marine-uitrusting had gehad, kon de herinrichting met hulp van de Koninklijke Marine in de loop der jaren toch weer vorm worden gegeven. Een heel grote klus was de herinrichting van de machinekamer, waar inmiddels weer vier Kromhout dieselgeneratoren zijn terugge-

plaatst. Ook het opknappen van de ankerierruimte was een heel project. Buiten werden de brug en de masten met tuigage teruggeplaatst, het helikopterdek werd verwijderd, en op de brug kwam een replica van de oorspronkelijke wachruimte. Kortom, zowel aan de binnen- als de buitenkant ziet het lichtschip *Texel* er onder tusschen weer net zo uit als toen het in 1952 in dienst werd gesteld. Een geweldige prestatie van alle vrijwilligers van de Stichting Historie der Kustverlichting. Verder hebben ook de Koninklijke Marine, het Marinebedrijf, de Gemeente Den Helder, Willemsoord BV en het Helderse bedrijfsleven hun steentje bijgedragen. En om het karakter van 'lichtschip' nog eens extra te versterken, is in 2011/2012 de gehele reling en verstaging van ledverlichting voorzien. Zo is het lichtschip *Texel* nu een bak in Museumhaven Willemsoord.

Tijdens de manifestatie 'Willemsoord Werfgoed' van vrijdag 1 tot en met zondag 3 augustus is het lichtschip *Texel* opengesteld voor publiek en worden er rondleidingen gegeven